

В.Ю. Світлична, Д.М. Вершиніна

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Статтю присвячено висвітленню питань актуальності інформаційно-аналітичного забезпечення в процесі реалізації безпекоорієнтованого управління підприємствами будівельного комплексу.

Наводиться авторське визначення поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення безпекоорієнтованого управління підприємствами».

Підкреслюється теза, що обґрунтованість інформаційно-аналітичного забезпечення прямо впливає на ефективність здійснення безпекоорієнтованого управління підприємством, дозволяє здійснювати результативну конкурентну політику, оптимізувати виробничі ресурси, мінімізувати ризиковані фактори зовнішнього та внутрішнього впливу. Також інформаційно-аналітичне забезпечення дозволяє розробляти заходи із своєчасного реагування на зміни зовнішніх політичних, економічних, соціальних факторів, а також аналізувати потенціал підприємства для можливого розширення масштабів своєї діяльності.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, безпечно орієнтоване управління, будівельні підприємства, інформаційні ресурси, інформаційні технології, ризик, загрози, ресурси.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій

Як для всіх вітчизняних підприємств, так і для будівельних підприємств особливо актуальним виступає питання досягнення сталих засад функціонування. Останнє можливо досягти за умови безпекоорієнтованого управління, яке досягається за умови ефективного розвитку фінансової, правової, технологічної, кадрової, інтелектуальної та інформаційної складових його безпеки. Саме безпекоорієнтоване управління будівельним підприємством несе в собі потенціал забезпечення його конкурентоспроможності та економічної стабільності, підвищення динамічності його розвитку та здатності вчасно реагувати на можливі загрози й ризики.

Важливим аспектом побудови ефективної політики безпекоорієнтованого управління будівельним підприємством виступає управління його інформаційними потоками. Саме високий рівень інформатизації всіх управлінських процесів, необхідність оперативного вирішувати поточні економічні проблеми на основі аналізу зовнішньої та внутрішньої інформації – все це у сукупності координує ефективну інформаційну політику підприємства. І в цьому контексті актуалізується питання розробки та запровадження на підприємстві відповідного рівня інформаційно-аналітичного забезпечення його розвитку.

Основні питання специфічних рис, послідовності реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки підприємств викладено у роботах

таких дослідників, як: Варенко В.М., Зачосова Н.В., Мойсеєнко І.П., Позднишев Є.В., Пригунов П.Я., Садчикова І.В., Сороківська О.А., Цюцюпа С.В. [3; 7; 8; 11-12; 14; 16-17].

Метою дослідження є розгляд основних питань реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення, як основи безпекоорієнтованого управління будівельними підприємствами.

Виклад основного матеріалу

Сучасний світ, з його надзвичайно динамічним розвитком економічних, політичних, соціальних подій, прийнято називати інформаційною ерою. На макрорівні інформація впевнено займає позиції головного фактору могутності держави, адже здатність держави мати у своєму розпорядженні найсучасніші інформаційні технології дозволяє ефективно управляти інформацією. Володіння державою такою здатністю – шлях до подальшого нарощування своєї економічної та військової міцності [5]. На мікрорівні обсяг, достовірність, цілісність, якість обробки інформації визначає ефективність дій менеджменту підприємства, а, отже, актуалізує використання інформаційних технологій в управлінні грошово-кредитними, фінансовими, соціально-економічними процесами даного підприємства. «Без необхідного обсягу та якості інформації неможливо забезпечити розвиток суб'єкта господарювання на основі високотехнологічного виробництва, ефективних методів організації праці» [16].

Керівництво кожного підприємства розуміє необхідність управління інформацією в процесі здійснення діяльності, так як саме від якості управління інформаційними ресурсами залежить ефективність використання та розвитку інших ресурсів підприємства.

В процесі здійснення безпекоорієнтованого управління за допомогою інформації керівництво отримує відомості про внутрішній стан підприємства і про процеси, що відбуваються ззовні підприємства. Необхідно підкреслити, що достовірна, прозора і об'єктивна інформація, яка виступає фундаментом

безпекоорієнтованого управління підприємством, грає роль інструменту формування як всієї системи управління, так і системи управління результатами діяльності підприємства. А важливим аспектом забезпечення економічної обґрунтованості управлінських рішень виступає зміст, якість, склад, а також актуальність інформації.

Складові інформації формують наступні інформаційні потоки у системі забезпечення безпекоорієнтованого управління будівельним підприємством (рис.1).

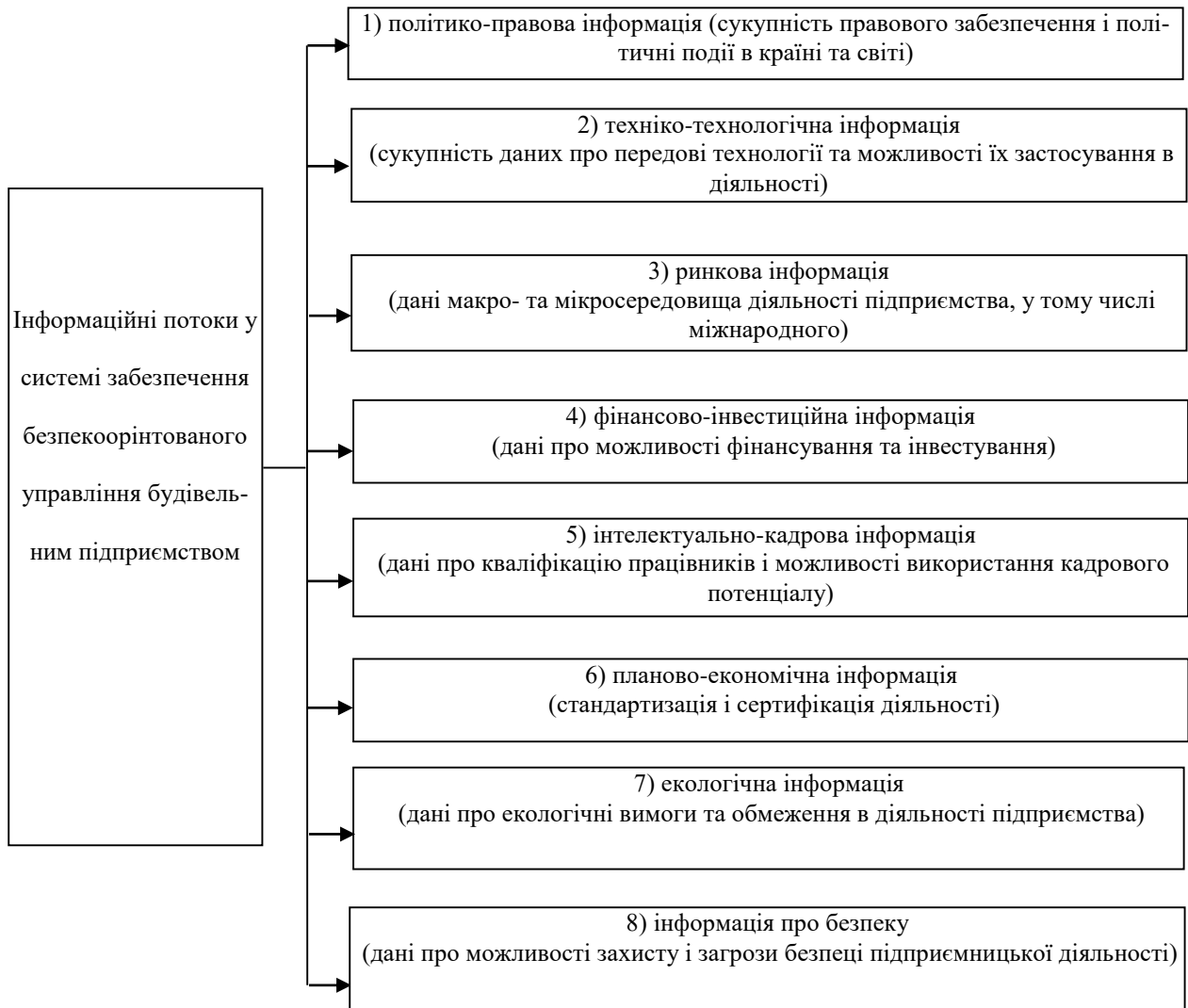

Рис.1. Перелік основних інформаційних потоків у системі забезпечення безпекоорієнтованого управління будівельним підприємством
Складено авторами за [17, С.53]

Здатність своєчасно виявляти і попереджати загрози є запорукою стійкого функціонування будь-якого підприємства. Впровадження на підприємстві системи інформаційно-аналітичного забезпечення дозволить знижувати рівень загроз, використовувати позитивний вплив зовнішніх і внутрішніх чинни-

ків, оперативно приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати безпекоорієнтоване управління підприємства.

В сучасній економічній літературі, дослідженнях фахівців з безпекознавства та менеджменту можна зустріти різні точки зору щодо змістового «на-

повнення» категорії «інформаційно-аналітичне забезпечення». Різниця між підходами пояснюється пріоритетами наукових концепцій відповідних дослідників. Наведемо основні підходи:

- інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання – сукупність дій, направлених на пошук, збір та упорядкування інформації, що стосується загроз нормальній діяльності господарюючого суб'єкта і ризиків у його роботі, та механізмів її обробки, оцінки, перевірки з метою отримання повних, об'єктивних і достовірних даних для прийняття раціональних управлінських рішень щодо напрямів ефективного забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності [4];

- інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємництва – це вид інформаційно-аналітичного забезпечення підприємницької діяльності шляхом добування, обробки і надання керівництву необхідної інформації [7];

- інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємства – система взаємопов'язаних методів, заходів і засобів (науково-методичного, соціально-політичного, техніко-економічного й організаційно-правового характеру), які реалізують ство-

рення і функціонування технології процесу збирання, передачі, переробки, зберігання та видачі (відображення), а також використання інформації з метою здійснення ефективної діяльності в тій чи іншій сфері [9].

Базуючись на численних прикладах трактування сутності категорії «інформаційно-аналітичне забезпечення», пропонуємо наступне визначення: інформаційно-аналітичне забезпечення представляє собою сукупність технічних, програмних, технологічних засобів, показників і методів, яка є базисом безпекоорієнтованого управління підприємством і яка забезпечує прийняття оптимальних управлінських рішень шляхом раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій.

Головною метою інформаційно-аналітичного забезпечення безпекоорієнтованого управління підприємства є розв'язання інформаційно-аналітичними засобами проблем захисту від загроз і ризиків, що виникають.

Інформаційно-аналітичне забезпечення безпекоорієнтованого управління будівельним підприємством повинно відповідати наступним вимогам (рис. 2).

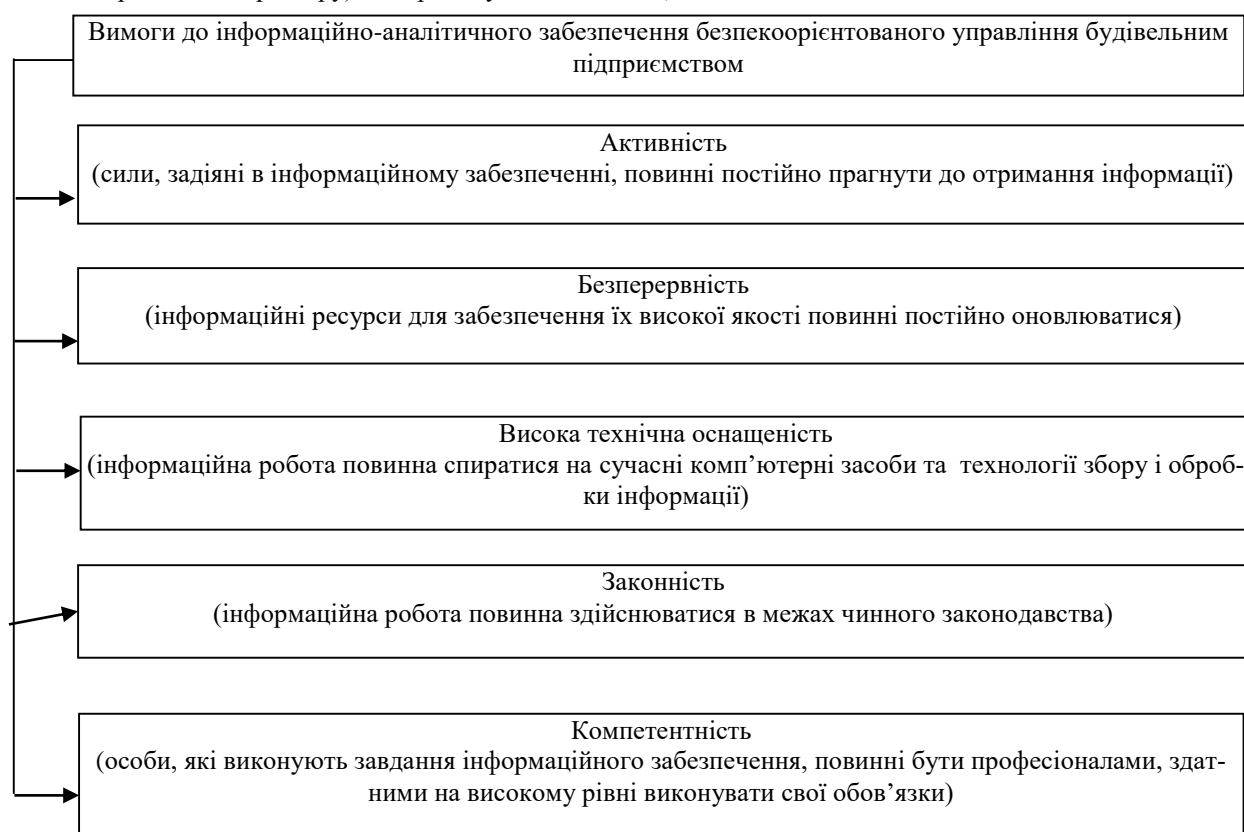

Рис.2. Вимоги до інформаційно-аналітичного забезпечення безпекоорієнтованого управління будівельним підприємством

Складено авторами за [14].

Якість та обґрунтованість інформаційно-аналітичного забезпечення прямо впливає на ефек-

тивність здійснення безпекоорієнтованого управління підприємством, дозволяє здійснювати результа-

тивну конкурентну політику, оптимізувати виробничі ресурси, мінімізувати ризиковані фактори зовнішнього та внутрішнього впливу. Також інформаційно-аналітичне забезпечення дозволяє розробляти заходи із своєчасного реагування на зміни зовнішніх політичних, економічних, соціальних факторів, а також аналізувати потенціал підприємства для можливого розширення масштабів своєї діяльності.

Кожна складова інформаційно-аналітичного забезпечення (інформаційна та аналітична, відповідно) сконцентровані на власному «полі діяльності» і, в той же час, доповнюють друг друга.

Метою інформаційної складової інформаційно-аналітичного забезпечення є формування достатньої сукупності матеріалів та відомостей щодо середовища функціонування підприємства, а також їх якісна аналітична обробка. Можна сказати, що інформаційна діяльність спрямована на обслуговування аналітичного процесу. Інформаційна складова представлена: нормативно-правовою, звітно-статистичною, плановою, обліковою та технологічною інформацією.

У свою чергу, аналітична складова інформаційно-аналітичного забезпечення пов'язана із процесом узагальнення, класифікації інформації, вивчення, її опрацювання та подальшою розробкою висновків, пропозицій, рекомендацій і прогнозів. Аналітична складова дозволяє оцінити, наскільки є ефективними кроки діяльності підприємства, наскільки обґрунтовані ті чи інші стратегічні та тактичні рішення, наскільки ефективна система безпекоорієнтованого управління. Аналітична складова концентрує свою увагу на: результатах стратегічного, фінансово-економічного і операційного аналізу. Взаємоналагоджене функціонування цих двох складових забезпечує і успішність реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення.

Аналізуючи тісний та взаємообумовлюючий вплив безпекоорієнтованого управління підприємства та його інформаційно-аналітичного забезпечення підтверджується теза про необхідність ефективної інформаційно-аналітичної діяльності. Ця діяльність включає одержання великого обсягу достовірної інформації про стан факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, подальшу систематизацію такої інформації, аналіз, оцінку й виявлення оптимальних, з погляду безпеки, варіантів поведінки.

Виходячи з досліджень [1-3; 8; 10; 12; 15], розрізняють два рівні інформаційно-аналітичної діяльності:

- аналітичний процес (аналітика) – процес аналізу наявної інформації та створення нового знання, це робота інтелекту. Результатом аналітичної діяльності є вторинні документи, що є інформаційною моделлю не первинного документа, а моделлю проблеми;

- інформаційна діяльність – це обслуговування аналітичного процесу (матеріальне, оперативно-технічне, архівне тощо).

Базуючись на дослідженнях Ареф'євої О. В. вважаємо, що до кола основних принципів формування інформаційно-аналітичного забезпечення безпекоорієнтованого управління підприємства можна віднести:

- цілеспрямованість (орієнтація аналітичної діяльності на досягнення конкретних цілей вирішуваних завдань, результатів в практичній діяльності);

- системність (комплексний аналіз вирішуваних проблем з урахуванням їх місця, ролі і взаємозв'язків в загальній структурі забезпечення діяльності організації);

- актуальність (аналітична діяльність повинна витікати з потреб практики, мати високу міру важливості в даний момент, в цій ситуації, для вирішення конкретної проблеми);

- сучасність (отримання і видача результатів аналітичній діяльності в необхідні терміни, в зручному виді і у формі, призначеній для безпосереднього використання адресатом) [1].

А от завданнями інформаційно-аналітичної діяльності щодо забезпечення безпекоорієнтованого управління підприємства виступають:

- забезпечення своєчасного надходження надійної і всебічної інформації по питаннях, що цікавлять керівництво;

- опис сценаріїв дій конкурентів, здійснення постійного моніторингу подій у зовнішній конкурентному середовищі і на ринку, які можуть мати значення для інтересів підприємства;

- забезпечення безпеки власних інформаційних ресурсів [4].

Висновок

Підсумовуючи, можна зробити висновок: інформаційно-аналітичне забезпечення безпекоорієнтованого управління підприємства базується на визначених стратегічних цілях розвитку підприємства та є відображенням довгострокового бачення перспектив розвитку підприємства взагалі. Здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення та побудова ефективної структури інформаційних ресурсів дозволить підприємству швидко адаптуватися до стрімких змін економічних подій, здійснювати ефективну роботу із моніторингу зовнішнього середовища, передбачувати можливі потенційні загрози, а також розробляти основні дії з мінімізації їх впливу.

Вважаємо, що інформаційно-аналітичне забезпечення повинно виступати основним змістом будь-якої діяльності, спрямованої на організацію безпекоорієнтованого управління підприємства, адже в його основі лежать найбільш раціональні та ефекти-

вні механізми гарантування безпеки функціонування підприємства.

Інформаційно-аналітичне забезпечення безпекоорієнтованого управління будівельних підприємств, яке здійснюється на основі оптимальних інформаційних потоків, здатне забезпечити ефективне прийняття управлінських рішень, розробку та реалізацію прибуткових інвестиційних проектів цих підприємств, а також підвищення рівня їх конкурентоспроможності.

Література

1. Ареф'єва, О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки [Текст] / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко // *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №1. С.98-103.
2. Баланда, А.Л. Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності: стан та перспективи [Текст] / А.Л. Баланда // *Управління проектами та розвиток виробництва: Зб. наук. пр. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля*, 2011. № 1(37). С. 150-155.
3. Варенко, В.М. Інформаційно-аналітична діяльність [Текст]: навч. посіб. / В.М. Варенко - К.: Університет «Україна», 2014. 417 с.
4. Горячківська, І.В. Теоретичні підходи до трактування поняття інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання [Текст] / І.В. Горячківська // *Вісник Черкаського університету*. 2016. № 1. С.24-31.
5. Гуцалюк, М. Інформаційна безпека України: нові загрози [Текст] / М. Гуцалюк // *Бизнес и безопасность*. 2003. № 5. С. 2-3.
6. Захаров, І. В. Основи інформаційно-аналітичної діяльності. [Текст] / І.В. Захаров, Я.Л. Філіпов - К.: Центр учбової літератури, 2013. 336 с.
7. Зачосова, Н.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки фінансових посередників [Електронний ресурс]. / Н.В. Зачосова - Режим доступу : <http://nauka.zinet.info/8/zachosova.php>.
8. Мойсеєнко, І.П. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання [Текст] / І.П. Мойсеєнко, М.Я. Демчишин // *Актуальні проблеми економіки: наук. економ. журнал*. 2009. № 10. С.239-245.
9. Пархоменко, О.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття рішень в системі науково-технічної інформації [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : 08.02.02. / О.В. Пархоменко - Київ, 2006. 211 с.
10. Пастернак-Таранушенко, Г. Економічна безпека держави. Статистика процесу забезпечення [Текст] : підручник для ВУЗів. / Г. Пастернак-Таранушенко - К.: Кондор, 2002. 303 с.
11. Позднішев, Є.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємництва (методи та їх застосування) [Текст] : навчальний посібник. / Є.В. Позднішев - К.: Видавець Позднішев, 2007. Кн.1. 89 с.
12. Пригунов, П.Я. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності в сфері економічної безпеки. [Електронний ресурс] / П.Я. Пригунов. – Режим доступу <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4247>.
13. Пономаренко, В.С. Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование [Текст] : Монография / В.С. Пономаренко, Т.С. Клебанова, Н.Л. Чернова - Х.: ИД «ИНЖЭК», 2004. 144 с.
14. Садчикова, І.В. Концептуальні засади інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства [Текст] / І.В. Садчикова, В.С. Садчиков // *Фінансові дослідження*. 2016. №1. С.87-95.
15. Сорока, Р.С. Значення інформаційно-аналітичної діяльності в забезпеченні економічної безпеки підприємства [Текст] / Р.С. Сорока, М.П. Сорока // *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.13. С.317-322.
16. Сороківська, О.А. Інформаційна безпека підприємства: нові загрози та перспективи [Текст] / О.А. Сороківська, В.Л. Гевко // *Економічні науки: Вісник Хмельницького національного університету* 2010. № 2. Т. 2. С.32-35.
17. Цюцюпа, С.В. Управління інформацією в системі забезпечення економічної безпеки підприємства [Текст] : дис.... к.е.н. за спеціальністю 21.04.02 «Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності». / С.В. Цюцюпа. - Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «Крок», 2016. 222с.

References

1. Aref'va, O.V., Kuzenko, T. B. (2009) Economy. Form the basis of the financial warehouse economically safe. *Actual problems of the economy*, 1, 98-103.
2. Balanda, A.L. (2011) Informational and analytical care of the economic support of the sub-department of public relations: the future and the future. *Project Management and Development: Zb. sciences. Lugansk pr.: view of the SNU im. V. Dalia*, 1 (37), 150-155.
3. Varenko, V.M. (2014) Information-analytical activity: navch. posb. K.: University of Ukraine, 417.
4. Goryachkivska, I.V. (2016) Theoretical approach to understanding the understanding of information and analysis of the economic safety of state gifts. *News of Cherkasy University*, 1. 24-31.
5. Gutsalyuk, M. (2003) Information security of Ukraine: new threats. *Business and security*, 5, 2-3.
6. Zakharov, I.V., Filipov, Ya.L. (2013) Fundamentals of information and analysis. K.: Center for Academic Literature, 336.
7. Zachosova, N.V. (n.d.) Informational and analytical care of the economically safe financial intermediaries. Retrieved from <http://nauka.zinet.info/8/zachosova.php>.
8. Moiseynko, I.P., Demchishin, M.Ya. (2009) Information and analysis of the financial security of sub-grants of state donations. *Actual problems of the economy: sciences. economy. Magazine*, 10, 239-245.
9. Parkhomenko, O.V. (2006) Informational and analytical care to the process of adoption in the system of science-technology information: dis. ... cand. econ. sciences: 08.02.02. Kiev, 211.
10. Pasternak-Taranushenko, G. (2002) Economically safe power. Statistics on the process of care: a manual for a university. K.: Condor, 330.
11. Pozdnishev, E.V. (2007) Information and analytical support of enterprise security (methods and their application): first-hand postal. K.: Vidavets Pozdnishev, Book 1. 89.

12. Prigunov, P.Ya. (n.d.) Informational and analytical care in the field of social security in the field of social security. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4247>.
13. Ponomarenko, V.S., Klebanova, T.S., Chernova, N.L. (2004) Economic security of the region: analysis, assessment, forecasting [Monograph]. X .: Publishing House «Inzhnek», 144.
14. Sadchikova, I.V., Sadchikov, V.S. (2016) Conceptual ambush of informational and analytical protection of financial and economic security of funds. *Financial dosljenniya*, 1, 87-95.
15. Magpie, R.S., Magpie, M.P. (2012) Significance of information and analysis in the secure economic security of enterprises. *Science News of NLTU of Ukraine*. VIP. 22.13. 317-322.
16. Sorokivska, O.A., Gevko, V.L. (2010) Information of a nonprofit partnership: new challenges and prospects. *Economic Sciences: News of the Khmelnytsky National University*, 2, 32-35.
17. Tsyutsyupa, S.V. (2016) Management of information in the system of security of economic safety of business: dis ... Ph.D. for the specialty 04/21/02 «Economic security of busi-

ness entities». Kiev: VNZ «University of Economics and Law» Krok», 222.

Рецензент: д.е.н., проф. Н.Ф. Чечетова, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків, Україна

Автор: СВІТЛИЧНА Вікторія Юріївна
к.е.н., доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail - 0972657558.v@gmail.com.
ID ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5135-0006>

Автор: ВЕРШИНІНА Дарина Миколаївна
аспірант кафедри «Фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту»
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail - daryna1992v@gmail.com

ORGANIZATIONAL ASPECTS OF THE IMPLEMENTATION OF INFORMATION-ANALYTICAL PROVISION OF UNCERTAIN MANAGEMENT OF BUILDING ENTERPRISES

V. Svitlychna, D. Vershynina

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The scientific article explores the relevance of enterprises using information and analytical management support.

Safe-oriented management of a construction company carries the potential to ensure its competitiveness and economic stability, increase the dynamism of its development and the ability to respond in a timely manner to possible threats and risks.

The aim of the study is to consider the main issues of the implementation of information and analytical support, as the basis for a safely oriented management of construction enterprises.

The article emphasizes that the leadership of each enterprise should understand the need for information management in the process of carrying out activities, since it is the quality of management of information resources that determines the efficiency of use and development of other enterprise resources.

The authors of the article emphasize that in the process of implementing a safe-oriented management with the help of information, management receives information about the internal state of the enterprise and about processes occurring from outside the enterprise.

The article analyzes the list of the main information flows in the system for providing a safely oriented management of a construction enterprise.

The authors of the article give their definition: information and analytical support is a combination of technical, software, technological tools, indicators and methods, which is the basis of safe-oriented management and which ensures the adoption of optimal management decisions through the rational use of information resources and information technologies.

The article proves that the quality and validity of information and analytical support directly affects the effectiveness of the implementation of a safe-oriented enterprise management, allows for an effective competition policy, optimize production resources, and minimize risk factors of external and internal impact. Also, information and analytical support allows you to develop measures for timely response to changes in external political, economic, social factors, as well as analyze the potential of the enterprise for the possible expansion of its activities.

The purpose of the information component of information and analytical support is the formation of a sufficient collection of materials and information regarding the environment of the enterprise, as well as their high-quality analytical processing.

Keywords: information and analytical support, safe-oriented management, construction enterprises, information resources, information technologies, risk, threats, resources.